

คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงาน
เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

องค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

สำนักปลัด อบต.
โทร. ๐ ๓๒๗๓ ๙๖๒๖ ต่อ ๑๑
โทรสาร ๐ ๓๒๗๓ ๙๖๒๗

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
องค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

*****

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร ได้จัดทำกรจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ขึ้นตามกรอบและแนวทางจากคู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๕) ซึ่งกำหนดให้ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาคำสัตย์ศรีความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่องมาตรฐานป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ที่ให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ กำหนดมาตรการหรือแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการของหน่วยงานรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ เป็นนิติสัมพันธ์เชิงบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กรอบความคิด

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็นกรทุจริตคอร์รัปชั่นประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมาย หรือจริยธรรม ด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม ส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม และทำให้ผลประโยชน์หลักขององค์กรเสียไป ซึ่งประโยชน์ที่เสียไปอาจอยู่ในรูปของการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงคุณค่าอื่นๆ ตัวอย่างเช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุมัติ การออกใบอนุญาตประกอบกิจการใด ๆ หรือแลกเปลี่ยนกับการละเว้น การยกเว้น หรือการจัดการประมูลทรัพย์สินของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนและพวกพ้อง ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามท่ามกลางผู้ที่ตั้งใจกระทำความผิด ยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือกระทำโดยไม่รู้เป็นจำนวนมาก นำไปสู่การถูกกล่าวหา ร้องเรียน หรือลงโทษ ดังนั้น เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม จึงเป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ ผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ซึ่งอาจจะทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว เจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดอยู่ที่ตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น อาจหมายรวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกให้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานหรือตัดสินใจให้ญาติพี่น้องเข้ามีส่วนร่วมในประโยชน์สาธารณะโดยมิชอบ ส่งผลเสียต่อส่วนรวม

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดเหตุ โอกาส ที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสี่ยงต่างๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง ดำเนินการวิเคราะห์ และจัดลำดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ความรุนแรงของผลกระทบ และระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพเนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร เป็นการระดมความคิดเห็นที่ได้จากการจัดทำโครงการปลูกจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการต่อต้านการทุจริต เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบล พบว่าความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่ต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง มีดังนี้

ลำดับ	ความเสี่ยง	แนวทางจัดการ	การบริหารจัดการ
๑	การใช้รถราชการไปในงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานราชการ เช่น งานศพ งานแต่ง งานชวน งานเลี้ยง ทำธุระส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ หรือส่งผู้ป่วย	- จัดประชุมเจ้าหน้าที่ให้รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน - ควบคุมการใช้รถราชการให้เป็นไปตามระเบียบ	- ตรวจสอบ ควบคุมการใช้รถราชการตามที่ระเบียบกำหนด
๒	การจัดหาพัสดุ	- จัดทำมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนและแนวทางการตรวจสอบบุคลากรถึงความเกี่ยวข้องกับผู้เสนองานในการจัดซื้อจัดจ้าง - เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.	- แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อติดตามตรวจสอบบุคลากรถึงความเกี่ยวข้องกับผู้เสนองานในการจัดซื้อจัดจ้าง - แต่งตั้งประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างโครงการหรือกิจกรรมที่ อบต. ดำเนินการ
๓	เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานยังไม่มีความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน	- จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ ให้ปฏิบัติงานโดยยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก - ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่เกิดความรู้ความเข้าใจผ่านสื่อต่างๆ	- ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลที่ให้ความร่วมมือในการป้องกันการทุจริตหรือชี้เบาะแส

ประโยชน์และความสำคัญของการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนมีดังนี้

- คาดหวังให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมโดยให้ผลประโยชน์สาธารณะมีความสำคัญ

อันดับต้น

- ประชาชนทุกคนเสมอภาคภายใต้กฎหมายและต้องได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมเสมอกัน
- การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างมีประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ก็จะไม่ละเลยประโยชน์สาธารณะและให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนตนหรือของคนบางกลุ่มน้อยลงซึ่งจะมีผลต่อการปฏิบัติงาน
- หน่วยงานภาครัฐจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างโปร่งใสและพร้อมรับผิดชอบ มิฉะนั้นจะบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน
- หน่วยงานตระหนักว่าผลประโยชน์ทับซ้อนจะเกิดขึ้นในการทำงานและต้องพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการระบุและเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน

- การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนสามารถสร้างประโยชน์มากมายให้แก่หน่วยงานเนื่องจาก
  - ลดการทุจริตประพฤติมิชอบ
  - สามารถแก้ข้อกล่าวหาเรื่องความลำเอียงได้ง่าย
  - แสดงความยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล
  - ประชาชนเชื่อมั่นว่าหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง

การบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

- ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- ระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะมีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตนจะมามีผลต่อความเป็นกลางในการทำหน้าที่
- หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- หลีกเลี่ยงการกระทำ/กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน
- หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ไม่ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่งขณะที่ไปหาตำแหน่งงานใหม่

ปัญหาและอุปสรรค

ระบบบริหารงานเชิงอุปถัมภ์ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ รวมถึงความตระหนักในหลักการของประโยชน์ส่วนรวมที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑. สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๒. ทำคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้รับรู้และเข้าใจ อันจะเป็นแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๓. ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อสื่อสารอย่างเปิดเผยและมีการเสวนาแลกเปลี่ยน เกี่ยวกับ
ผลประโยชน์ทับซ้อนในสถานที่ทำงาน

๔. ให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและกระบวนการจัดการ
ผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้รู้สึกเป็นเจ้าของและปฏิบัติตาม ในเวลาเดียวกันก็ต้องสร้างระบบโดยการพัฒนา
อื่นประกอบด้วย

- มาตรฐานในการส่งเสริมความซื่อตรงต่อหน้าที่โดยรวมไว้ในข้อกำหนดทางจริยธรรม
- กระบวนการระบุความเสี่ยงและจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน
- กลไกความพร้อมรับผิดทั้งภายในและภายนอก
- วิธีการจัดการ (รวมถึงการลงโทษ) ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของตนเองที่

จะต้องทำตามกฎระเบียบและมาตรฐาน

จึงเสนอผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงมาเพื่อโปรดพิจารณานำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ
กำหนดนโยบายหรือกำหนดกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพรและ
ผู้เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์แก่ราชการต่อไป

วันที่ ๒๙ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ลงชื่อ.....ผู้จัดทำ

(นางวนิดา ชมภูพิน)
หัวหน้าสำนักปลัด

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ

(นายสุรชัย ชิงจัตุรัส)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

รับทราบ

(นายธรรมรักษ์ บุตรน้ำเพชร)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร

หมายเหตุ

- ข้อมูลอ้างอิง ๑. แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ขององค์การบริหารส่วนตำบล
เบิกไพร
๒. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๓. คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐